

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди**

Муромцева Ю.І.

**Методичні рекомендації до курсу
“Економічна і соціальна географія зарубіжних країн”
для студентів спеціальності
014.07 Середня освіта (Географія)
всіх форм навчання**

Харків – 2023

УДК: 911.3; 332

Укладач: Муромцева Ю.І., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

Рецензенти:

Бірюков О.В. – кандидат географічних наук, доцент, викладач вищої категорії, директор Харківського природоохоронного фахового коледжу Одеського екологічного університету

Лоцман П.І. - кандидат географічних наук, доцент, кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 3 від 15.03.2023

Видано за рахунок укладача

Муромцева Ю.І.

Методичні рекомендації до курсу “Економічна і соціальна географія зарубіжних країн” для студентів спеціальності 014.07 Середня освіта. Географія. Методичні рекомендації.- Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди.- 2023. – 32 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди
© Муромцева Ю.І.

Анотація.

Методичні рекомендації з курсу **“Економічна і соціальна географія зарубіжних країн”** для студентів всіх форм навчання призначені для студентів, що навчаються за спеціальністю 014.07 Середня освіта. Географія. Методичні рекомендації є складовою навчально-методичного комплексу для курсу «Економічна і соціальна географія зарубіжних країн», однієї з провідних дисциплін у професійній і практичній підготовці бакалаврів спеціальності 014.07 Середня освіта. Географія. У методичних рекомендаціях висвітлено основні теми курсу, завдання до практичних і семінарських занять, питання та завдання для самостійної роботи, джерела для вивчення курсу.

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка	5
2.	Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	7
3.	Структура навчальної дисципліни	10
4.	Методичні рекомендації до проведення семінарських і практичних занять.	13
5.	Самостійна робота	23
6.	Засоби діагностики успішності навчання	26
6.	Форма підсумкового контролю успішності навчання	28
8.	Інформаційні джерела для вивчення дисципліни	30

1. Пояснювальна записка

Призначення навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна передбачає підготовку фахівців здатних ефективно виконувати завдання у закладах загальної середньої освіти, зокрема з учнями середньої школи при вивченні тем пов'язаних з географією, економікою, суспільствознавством

Мета вивчення навчальної дисципліни - формування у студентів уяви про сучасний світ, країни та регіони, формування політичної карти світу, типи країн світу та місце України в ньому; дати студентам знання з географії населення світу, природних ресурсів, основних галузей світового господарства; сформувати знання та навички студента щодо принципів організації та закономірностей функціонування національних економік різних країн світу, форм та рівнів прояву міжнародних економічних відносин, механізмів регулювання, принципів формування та методів удосконалення світової економіки. Навчити студентів аналізувати економічну та соціальну специфіку всіх регіонів світу за типовою схемою, що охоплює склад, економіко-географічне положення, населення, природні умови та ресурси, господарство, роль регіонів та окремих країн у світовому господарстві, зовнішньоекономічних зв'язках. Систематизувати знання про закономірності усіх змін, які відбулися наприкінці ХХст. – початку ХХІ ст. на політичних та економічних картах світу, глобальних проблемах.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

1. - сформувати у студентів фаховий світогляд і базовий рівень знань про сучасний соціально-економічний розвиток як окремих країн, регіонів, так і галузей світового господарства, побачити його територіальні відмінності, місце України у світовому співтоваристві.
2. розвивати в студентів вміння системного аналізу щодо визначення основних пріоритетних районів «економічної спеціалізації» країн світу, а також сформувати ґрунтовні знання про основні цілі і напрямки державної політики економічного процвітання країн.
3. розвиток у студентів геопросторового мислення, обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;
4. формування картографічної грамотності й культури, навчити користуватись джерелами географічних знань для виявлення особливостей розвитку населення та розміщення галузей світового господарства;
5. виховання національно свідомого громадянина, патріота, дбайливого господаря, грамотної, освіченої людини, гуманіста і природолюбця;
6. ознайомити з основними територіальними організаціями світової промисловості, сільського господарства, транспорту, світової торгівлі та сфери послуг;
7. знати та вміти користуватись інтегрованими показниками рівня розвитку країн світу;
8. знати та порівнювати основні інтеграційні об'єднання світу;

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК Здатність розв'язувати прикладні задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі освіти, що передбачає застосування теорій та методів предметної області.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність грамотно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ФК 1. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства..

ФК 3. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтно-оболонки.

ФК 6. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 7. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

ФК 10. Здатність до використання географічних знань в освітньому процесі. 14. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах.

ФК 12. Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітньому процесі..

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмних результатів навчання**:

ПРН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРН 3. Пояснювати особливості організації географічного простору .

ПРН 4 Аналізувати географічний потенціал території

ПРН 5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук

ПРН 6. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.

ПРН 10. Забезпечувати досягнення результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти та типовими освітніми програмами

ПРН 11. Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

ПРН 14. Формує в учнів уміння користуватися географічною мовою та картою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми використання карт при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій..

2. Програма навчальної дисципліни

7 семестр.

Змістовий модуль 1. Сучасна політична карта світу

Тема 1 *Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн.* Країнознавство. Теорії та концепції держави. Закономірності і принципи країнознавства. Поняття території, країни, держави. Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Державний устрій країн світу. Форми адміністративно-територіального устрою.

Кількість і групування країн світу. Типологія країн. Вплив природно-географічних, демографічних, соціально-економічних процесів на розвиток господарства окремих країн та світового господарства. Географічні відмінності в розвитку цих процесів. Відмінності організаційно-управлінських структур в залежності від типу держави. Роль державних інститутів. Роль приватного сектору. Вплив міжнародних відносин на політичну карту світу. Сучасний етап міжнародних відносин і політична карта світу. Україна на політичній карті світу. Міжнародний поділ праці. Міжнародні організації – глобальні, регіональні.

Тема 2. *Просторово-територіальна організація держав світу*

Географічне положення держави – глобальне, регіональне локальне Територія держави – суходіл, акваторія, повітряний простір. Кордони держави та їхні функції. Внутрішній поділ країн. Столиця держави. Регіональний поділ світу. Загальні засади районування світу – природні, соціально-економічні, тощо. Історико-географічні регіони світу.

Змістовий модуль 2. Географія населення і господарства світу

Тема 3 *Географія населення світу*

Чисельність населення світу. Динаміка чисельності населення. Поняття про відтворення населення та типи відтворення населення. Етнічний, статевий, віковий, соціальний та релігійний склад населення світу. Трудові ресурси. Економічно активне населення, зайняте й безробітне. Рівень життя населення світу. Індекс людського розвитку (ІЛР).

Розміщення та густота населення світу. Міське і сільське населення. Урбанізація. Демографічна політика. Міграції, їх причини й мотиви. Трудові міграції та їх потоки та напрямки.

Тема 4 *Географія світових природних ресурсів.*

Визначення природних ресурсів. Поняття про ресурсозабезпеченість. Класифікація природних ресурсів. Світові мінеральні ресурси, їх розподіл між країнами світу. Земельні, лісові та водні ресурси світу. Ресурси Світового океану. Забезпеченість різних країн головними видами природних ресурсів. Розміщення основних природних ресурсів. Розміщення паливно-енергетичних ресурсів. Розміщення рудних та нерудних мінеральних ресурсів.

Взаємодія природи та суспільства. Забруднення навколишнього середовища.

Тема 5 *Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства*

Поняття і географічна модель світового господарства. Структура світового господарства – територіальна, соціально-економічна та функціонально-господарська. Науково-технічна революція (НТР). Поняття про НТР і НТП. Характерні ознаки і складові частини НТР. Наука. Техніка та технологія. Вплив НТР на головні пропорції світового господарства та галузеву структуру матеріального виробництва.

Географія промисловості. Старі, нові та найновіші галузі промисловості.

Основні галузі промисловості. Загальна характеристика промисловості. Закономірності територіальної організації промисловості. Поняття територіально-промислового комплексу. Фактори й умови розміщення підприємств. Форми організації виробництва. Паливно-енергетична промисловість. Електроенергетика. Металургійна промисловість. Машинобудування. Хімічна промисловість. Лісова та деревообробна промисловість. Легка та харчова промисловість. Промисловість і навколишнє середовище.

Географія сільського господарства. Товарне та споживче сільське господарство. Рослинництво. Зернове господарство. Технічні культури. Тваринництво. Сільське господарство і навколишнє середовище. Сфера послуг світу, поняття інфраструктури виробничої та соціальної. Географія транспорту. Світова транспортна система. Міжнародний туризм. Географія поділу праці. Міжнародна економічна інтеграція. Поняття про міжнародний поділ праці. Галузі міжнародної спеціалізації. Міжнародні економічні відносини. Міжнародна торгівля. Міжнародні кредитно-фінансові відносини. Міжнародні науково-технічні зв'язки. Міжнародні зв'язки України.

Поняття глобальних проблем людства та основні причини їх виникнення. Основні глобальні проблеми: паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, екологічна. Політичні проблеми сучасного світу. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства.

8 семестр

Змістовий модуль 3. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії, Австралії та Океанії.

Тема 6. *Суспільно-географічна характеристика країн Європи.*

Регіони Європи : країни Західної Європи; країни Центральної Європи; країни Східної Європи, Північної, Південної Європи. Суспільно-географічна характеристика країн за планом: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та

ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності. ЕГХ Великої Британії, Німеччини, Франції, Італії, Швеції, Іспанії, Польщі, Болгарії та Хорватії. Карликові країни Європи.

Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .

Північна Євразія (Росія). Країни Північної, Центральної, Південно-Західної, Південної, Південно-Східної та Східної Азії: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності. ЕГХ Китаю, Туреччини, Індії, Індонезії, Японії, Російської Федерації.

Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.

Суспільно-географічна характеристика Австралійського Союзу: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності.

Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії та Океанії: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки.

Змістовий модуль 4. Суспільно-географічна характеристика країн Америки та Африки

Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки

Суспільно-географічна характеристика Англо-Америци - США, Канада: загальні відомості, геополітичне положення, фізико- та економіко-географічне положення, населення, характеристика економіки (промисловість, сільське господарство, інфраструктура (транспорт, рекреація та ін.), зовнішньоекономічні зв'язки. Внутрішні відмінності США та Канади.

Суспільно-географічна характеристика Латинської Америки.

Суспільно-географічна характеристика країни: загальні відомості, геополітичне положення, ФГП та ЕГХ, населення, характеристика економіки, транспорту, рекреаційної галузі, зовнішньоекономічних зв'язків, внутрішні відмінності. ЕГХ Мексики, Бразилії та Аргентини. Суспільно-географічна характеристика країн Північного Сходу Південної Америки. ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн.

Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.

Регіони Африки – Північна, Західна, Східна, Центральна та Південна. Суспільно-географічна характеристика країн Африки за планом: загальні відомості, геополітичне положення, ФГП та ЕГХ, населення, характеристика економіки, транспорту, рекреаційної галузі, зовнішньоекономічних зв'язків. Головні регіональні групи країн Африки. ЕГХ Єгипту, Алжиру, Ефіопії, Кенії, ЦАР, ПАР. Проблеми Африканських країн.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Сучасна політична карта світу												
Тема 1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн.	15	3	4			10	15	1	1			13
Тема 2. Просторово-територіальна організація держав світу	21	7	4			10	21	2	1			18
Разом за змістовим модулем 1	36	10	6	-	-	20	36	3	2	-	-	31
Змістовий модуль 2. Географія населення і господарства світу												
Тема 3. Географія населення світу	17	4	4			7	17	1	1			15
Тема 4 Географія світових природних ресурсів	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 5. Географія світового господар-ства. Глобальні проблеми людства	15	4	4			7	15	1	2			12
Разом за змістовим модулем 2	44	10	12			22	44	3	4			37
Всього за 7й семестр	80	20	18	-	-	42	80	6	6	-	-	68
Змістовий модуль 3. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії, Австралії та Океанії.												
Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європи.	22	4	2			16	22	1	1			20
Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	22	4	4			14	22	1	1			20
Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	16	2	2			12	16	1	1			14
Разом за змістовим модулем 3	60	10	8			42	60	3	3			54
Змістовий модуль 4. Суспільно-географічна характеристика країн Америки та Африки												
Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн	20	4	4			12	20	2	1			17

Америки												
Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.	20	4	4			12	20	1	2			17
Разом за змістовим модулем 3	40	8	8			24	40	3	3			34
Всього за 8й семестр	100	18	16			66	100	6	6			88
Всього годин	180	38	34			108	180	12	12			156

3.1.Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн. Теорії та концепції держави	3
2.	Тема 2. Просторово-територіальна організація держав світу	7
3.	Тема 3. Географія населення світу	4
4.	Тема 5. Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства	4
5.	Тема 4 Географія світових природних ресурсів	2
6.	Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європи.	4
7.	Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	4
8.	Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	2
9.	Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки	4
10.	Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.	4
	Разом	38

3.2. Теми практичних занять

<i>№ п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Тема 2. Просторово-територіальна організація держав світу	4
2.	Тема 3. Географія населення світу	2
3.	Тема 4 Географія світових природних ресурсів	2
4.	Тема 5. Географія світового господар-ства. Глобальні проблеми людства	2
5.	Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європи.	2
6.	Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	2
7.	Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	2
8.	Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки	2
9.	Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.	2
	<i>Разом</i>	20

3.3. Теми семінарських занять

<i>№ п/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
1.	Тема 1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн. Теорії та концепції держави	2
2.	Тема 1. Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Міжнародні організації.	2
3.	Тема 3. Географія населення світу	2
4.	Тема 5. Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства	2
5.	Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	2
6.	Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки	2
7.	Тема 10. Суспільно-географічна характеристика Африки.	2
	<i>Разом</i>	14

4. Методичні рекомендації до практичних і семінарських занять

VII семестр.

Заняття №1 (семінар). Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн. Теорії та концепції держави

1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн (ЕГЗК)
2. Теорії держав (географічний детермінізм, енвайронменталізм, організмenna теорія та ін.)
3. Концепції держав (атлантизм, мондіалізм та ін.)
4. Закономірності й принципи країнознавства

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 3 -5 з основного списку літератури та №№ 2, 4-6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що є предметом вивчення ЕГЗК?
2. В чому різниця між географічним детермінізмом та енвайронменталізмом?
3. В чому полягає організмenna теорія Ратцеля?
4. В чому полягає функціональна теорія держави Гартшорна?
5. В чому полягає ідея держави-вмістилища Тейлора?
6. В чому основні ідеї атлантизму, мондіалізму, євразійства?
7. Наведіть приклади реалізації закономірності неминучого розпаду імперій.
8. Наведіть приклади реалізації закономірності геополітичного маятника історії.

Заняття №2 (семінар). Сучасна політична карта світу та етапи її формування. Міжнародні організації.

1. Поняття держави, країни, території
2. Форми правління держав
3. Форми адміністративно-територіального устрою держав
4. Етапи формування політичної карти світу
5. Типологія країн світу
6. Міжнародні організації

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 3 -5 з основного списку літератури та №№ 2, 4-6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

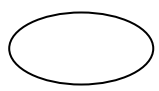
1. Чим відрізняються поняття держави, країни, території?
2. Яка різниця між монархією та республікою, їх різновиди
3. Яка різниця між унітарним та федеративним устроєм держави?
4. Назвіть основні етапи формування політичної карти світу

5. Які ознаки покладені у класифікацію країн світу?
6. Яка роль ООН у світі?
7. Які ви знаєте глобальні та регіональні міжнародні організації?

Заняття №3 (практикум). Географічне положення держави. Територія держави

Завдання № 1

Користуючись атласом, проаналізувати країни за конфігурацією та встановити зв'язок між формою, розмірами країн та їх рівнем соціально-економічного розвитку. Для цього заповнити таблицю і написати висновки:

Конфігурація країни	Розміри країни	Країни	Рівень соц.-ек розвитку
Близькі до форми кола 	великі	Приклади країн, не менше 5-10	Розвинуті, середнього розвитку, країни, що розвиваються
	середні		
	малі		
Еліпсоподібні країни 	великі		
	середні		
	малі		
Особливої форми			
			
			

Завдання № 2

Проаналізувати географічне положення країн світу. Вибрати 3 країни: з переважно вигідним географічним положенням, з невигідним географічним положенням та країну, яка має як позитивні, так і негативні характеристики географічного положення.

Для кожної країни скласти і заповнити наступну таблицю:

Складові частини	Елементи характеристики		Оцінка положення
1. Фізико-географічне положення	Розташування на материках чи в частині світу; координати крайніх точок; протяжність з півночі на південь та із заходу на схід; наявність виходу до океанів і морів, протяжність берегової лінії та ін.		+ (позитивна) - (негативна)
2. Політико-географічне положення	Історія формування території, держави-сусіди, їх кількість та участь у військово-політичних		

	блоках; наявність територіальних претензій; близькість осередків міжнародної напруженості («гарячих точок») та ін.		
3. Транспортно-географічне положення	Близькість чи віддаленість від міжнародних сухопутних, морських та інших шляхів; наявність морських портів, оцінка компактності території самої країни тощо.		
4. Економіко-географічне положення	Оцінка положення країни відносно сировинних баз та ринків збуту товарів і послуг за її межами; рівень економічного розвитку країн-сусідів; наявність транзитних магістралей, що перетинають державні кордони; місткість внутрішнього ринку сусідніх країн та ін.		
5. Еколого-географічне положення	Оцінка положення країни від зон екологічного лиха природного чи антропогенного		
6. Глобальне положення країни	Оцінка положення країни на світовій арені, віддаленість від основних цивілізаційних центрів		
7. Регіональне положення країни	Оцінка положення країни у своєму регіоні, материку		
8. Сусідське положення країни	Оцінка положення країни відносно країн-сусідів		
Загальний висновок	Наскільки позитивно або негативно ЕГП впливає на розвиток окремих галузей і національної економіки в цілому; прогноз стосовно можливих змін у майбутньому.		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 3 -5 з основного списку літератури та №№ 2, 5,6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке географічне положення держави, його різновиди
2. Які складові території держави?
3. Що таке 200-мильна зона, скільки км шельфу належить державі?
4. Які є ознаки держави?
5. Як оцінити вигідне чи невигідне положення країни?

Заняття № 4 (практикум). Кількість і групування країн світу. Державний устрій країн світу.

Завдання: 1. У переліку країн та регіонів світу позначити різнокольоровими маркерами **розвинуті країни**, країни **середнього розвитку** та **країни, що розвиваються**; 2. підкреслити країни з монархічною формою правління; 3. нанести на контурну карту регіони світу.

Історико-географічний регіон — сукупність країн, яким притаманні спільність природних умов, фізико- та економіко-географічного положення, господарської діяльності, історії і культури народів, а також близькість рівня соціально-економічного розвитку.

Основні регіони світу (сітка ООН з доповненням Ю. П. Грицака)

- Північна Європа (1) — Велика Британія, Ірландія, Данія, Норвегія, Швеція, Ісландія, Фінляндія, Естонія, Латвія;
- Західна Європа (2) — Німеччина, Франція, Австрія, Швейцарія, Нідерланди, Бельгія, Люксембург, Ліхтенштейн, Монако;
- Південна Європа (3) — Португалія, Іспанія, Андорра, Мальта, Італія, Словенія, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Сербія і Чорногорія, Македонія, Албанія, Греція, Кіпр, Сан-Марино, Ватикан, Гібралтар;
- Східна Європа (4) — Чехія, Словаччина, Польща, Литва, Білорусь, Україна, Угорщина, Молдова, Румунія, Болгарія;
- Північна Євразія (5) — Росія;
- Західна Азія (6) — Туреччина, Грузія, Вірменія, Азербайджан, Сирія, Ліван, Ізраїль, Палестина, Ірак, Саудівська Аравія, Ємен, Оман, ОАЕ, Катар, Кувейт, Бахрейн, Йорданія;
- Центральна Азія (7) — Іран, Афганістан, Туркменістан, Узбекистан, Таджикистан, Киргизстан, Казахстан;
- Південна Азія (8) — Індія, Пакистан, Непал, Бутан, Шрі-Ланка, Мальдівські о-ви, Бангладеш;
- Південно-Східна Азія (9) — М'янма, Таїланд, Камбоджа, Лаос, В'єтнам, Індонезія, Малайзія, Сінгапур, Бруней, Філіппіни;
- Східна Азія (10) — Японія, Північна Корея, Республіка Корея, Китай, Монголія, Тайвань;
- Північна Африка (11) — Марокко, Алжир, Туніс, Лівія, Єгипет, Судан, Західна Сахара;
- Західна Африка (12) — Кабо-Верде, Гамбія, Сенегал, Гвінея-Бісау, Гвінея, Сьєрра-Леоне, Ліберія, Кот-д'Івуар, Гана, Того, Бенін, Нігерія, Нігер, Буркіна-Фасо, Малі, Мавританія;
- Центральна Африка (13) — Чад, ЦАР, Камерун, Екваторіальна Гвінея, Сан-Томе і Прінсіпі, Габон, Конго, Заїр (ДРК), Ангола;
- Східна Африка (14) — Еритрея, Ефіопія, Джибуті, Сомалі, Кенія, Уганда, Руанда, Бурунді, Танзанія, Коморські о-ви, Сейшельські о-ви;
- Південна Африка (15) — Південна Африка, Намібія, Ботсвана, Свазіленд, Лесото, Зімбабве, Замбія, Малаві, Мозамбік, Мадагаскар, Маврикій, Реюньйон;
- Північна Америка (Англо-Америка) (16) — Канада, США;
- Центральна Америка (17) — Мексика, Гватемала, Гондурас, Сальвадор, Коста-Рика, Панама, Беліз, Нікарагуа;
- Карибська Америка (18) — острови у Карибському морі;

- Андська Америка (19) — Венесуела, Колумбія, Еквадор, Перу, Болівія;
- Тропічна Південна Америка (20) — Бразилія, Парагвай, Гвіана, Суринам, Гайана;
- Помірна Південна Америка (21) — Аргентина, Чилі, Уругвай, Фолклендські о-ви;
- Австралія (22) — Австралійський Союз, Нова Зеландія;
- Океанія (23) — острови в Тихому океані.

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 3- 5 з основного списку літератури та №№ 2, 5, 6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Назвіть розвинені країни світу.
2. Які причини економічної відсталості країн, що розвиваються?
3. Що таке країни транзиції?
4. Які критерії покладено у класифікацію країн за економічним розвитком?

Заняття № 5 (практикум). Динаміка чисельності населення. Етнічний, статеві-віковий, соціальний та релігійний склад населення світу.

За атласами населення світу проаналізувати розселення та національний склад світу, заповнити таблицю:

Регіони (див. практичне заняття №2)	Народи	Мова	Релігія	Коефіцієнт природного приросту, ‰	Густота населення, чол./км ²

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 3- 5 з основного списку літератури та №№ 2, 4 -6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке плем'я, народність, нація?
2. Які ви знаєте мовні сім'ї?
3. Що таке мононаціональна та багатонаціональна країна?
4. Які основні релігії світу?
5. Що таке відтворення населення?
6. В чому причини різної густоти населення світу?

Заняття № 6 (практикум). Розселення населення. Трудові ресурси. Міграції. Демографічна політика.

За атласами населення світу проаналізувати та встановити зв'язок між % і галузевою зайнятістю населення світу та рівнем економічного розвитку країни, заповнити таблицю:

Тип країни	Рівень безробіття, %	Країни чи регіони	Рівень соц.-економ. розвитку
Аграрні (понад 25% зайнятих у сільському господарстві)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		
Індустріальні (зайнято понад 25% у промисловості)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		
Аграрно-індустріальні (однакова чисельність зайнятих у с/г та промисловості)	0 – 10		
	10 – 30		
	30 +		
Постіндустріальні (зайнято у сфері послуг понад 70% населення)	0 – 10		
	10 - 30		
	30 +		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2, 4-5 з основного списку літератури та №№ 2, 5, 6 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

1. Що таке трудові ресурси?
2. Як обраховують показники зайнятості, безробіття?
3. Які основні напрямки трудових міграцій у світі?

Заняття № 7 (практикум). Забезпеченість різних країн головними видами природних ресурсів

Характеристика природних ресурсів світу, за атласом світу. Виписати райони і країни, які мають власні природні ресурси світового значення.

Ресурс	Райони	Країни
Нафта		
Газ		
Вугілля		

Уран		
Залізні руди		
Марганцеві руди		
Мідні руди		
Свинцево-цинкові руди		
Алюмінієві руди		
Золото		
Сірка		
Фосфорити		
Лісові ресурси		

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6, з основного списку літератури та №№ 3-6 допоміжної літератури.

Заняття № 8 (практикум). Географія промисловості, сільського господарства, сфери послуг

Характеристика світового господарства – за даними атласу виписати у таблицю країни і регіони, які мають високий та дуже високий рівень розвитку окремої галузі господарства, проаналізувати за рахунок власних, чи імпортованих ресурсів це досягається. Записати висновки.

Галузь господарства	Сировинна база галузі	Країни чи регіони	Власні чи імпортовані ресурси
Паливна промисловість	(які ресурси?)		+ власні
			- імпортовані
Електроенергетика			
Чорна металургія			
Кольорова металургія			
Машинобудування			
Хімічна промисловість			
Лісова й деревообробна промисловість			
Текстильна промисловість			
Сільське господарство (рослинництво)			
Сільське господарство (тваринництво)			

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 1 -3, 6 з основного списку літератури та №№ 2 -4 допоміжної літератури.

Заняття № 9 (семінар). Глобальні проблеми людства

1. Поняття глобальних проблем, їх класифікація
2. Проблема миру і безпеки у світі
3. Глобальні демографічні проблеми
4. Глобальні економічні проблеми
5. Глобальні енергетичні проблеми
6. Глобальні екологічні проблеми
7. Проблеми освоєння космосу

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6 з основного списку літератури та №№ 2 -5 допоміжної літератури.

Запитання для самоперевірки:

Що таке глобальні проблеми людства?

Що таке гонка озброєнь?

Які глобальні проблеми стосуються України?

Практичні та семінарські заняття VIII семестру.

Семінарсько-практичне заняття № 1. ЄГХ країн Європи

Загальні відомості про регіони Західна та Північна Європа: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, торгівля, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Німеччина, Франція, Велика Британія, Естонія, Бельгія, Фінляндія.

Загальні відомості про регіони Південної та Східної Європи: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Італія, Іспанія, Греція, Хорватія, Албанія, Польща, Угорщина, Литва.

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 4-6 з основного списку літератури та №№ 2 -6 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація.

Природні умови і ресурси. Структура господарства. Промисловість та її галузі. Енергетика. Обробна промисловість. Високотехнологічні виробництва. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Зв'язок і телекомунікації. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

Семінарсько-практичне заняття № 2. ЕГХ країни Центральної, Південно-Західної Азії, росії Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, торгівля, рекреація і туризм тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: росія, Туреччина, Грузія, Іран, Ізраїль, Казахстан.

Семінарсько-практичне заняття № 3. ЕГХ Південної, Південно-Східної та Східної Азії

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Японія, Індія, Індонезія, В'єтнам, Непал.

Семінарсько-практичне заняття № 4. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Австралія, Нова Зеландія.

Семінарсько-практичне заняття № 5. Суспільно-географічна характеристика США, Канади

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: США, Канада.

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 1, 3-6 з

основного списку літератури та №№ 2 -5 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація.

Природні умови і ресурси. Структура господарства. Промисловість та її галузі. Енергетика. Обробна промисловість. Високотехнологічні виробництва. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Зв'язок і телекомунікації. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

Семінарсько-практичне заняття № 6. ЕГХ країн Центральної Америки і Вест-Індії. ЕГХ Андських та Ла-Платських країн

Загальні відомості про регіон: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Бразилія, Аргентина, Куба, Чілі, Венесуела.

Семінарсько-практичне заняття № 7 - 8. Суспільно-географічна характеристика країн Африки

Загальні відомості про регіони Африки (Пн., Пд, Сх., Зх., Центральної) за планом: економіко – географічне положення; населення; природні умови і ресурси; промисловість, сільське господарство; сфера послуг (транспорт, рекреація і туризм, тощо); зовнішньоекономічні зв'язки, внутрішні відмінності країн.

Підготуйте доповідь-презентацію по країнах за планом вище: Єгипет, Алжир, ПАР, Кенія, Чад, Республіка Конго, Мозамбік, Марокко (за вибором студента).

Методичні рекомендації:

Для підготовки до семінару рекомендуються літературні джерела №№ 2-6 з основного списку літератури та №№ 3,4 допоміжної літератури.

Для доповідей і презентацій по країнах рекомендується дотримуватися наступного плану-характеристики країни:

Територія. Географічне положення. Політична карта регіону. Суспільний лад і державний устрій. Населення: чисельність, склад, трудові ресурси, зайнятість, міграції. Особливості розселення населення. Міста. Георелігійна ситуація. Колоніальне минуле та сучасні наслідки і розвиток країни.

Природні умови і ресурси. Структура господарства, наслідки монокультури. Промисловість та її галузі та розвиток. Обробна промисловість. Спеціалізація і розміщення сільського господарства. Транспорт. Нематеріальна діяльність. Туризм. Природна і культурна спадщина. Зовнішні зв'язки. Міжнародні послуги. Внутрішні відмінності.

5. Самостійна робота

<i>№ n/n</i>	<i>Назва теми/розділу</i>	<i>Форми роботи</i>	<i>Критерії оцінювання</i>	<i>Кількіс- ть годин</i>
1.	Тема 1. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн. Теорії та концепції держави	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом, скласти план-конспект.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, наочність	10
2.	Тема 2. Просторово-територіальна організація держав світу	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом, скласти план-конспект, виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, коректність	10
3.	Тема 3. Географія населення світу	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, коректність, наочність	7
4.	Тема 5. Географія світового господарства. Глобальні проблеми людства	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, коректність, наочність	8
5.	Тема 4 Географія світових природних ресурсів	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність,	7

			коректність, наочність	
6.	Тема 6. Суспільно-географічна характеристика країн Європи.	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, наочність	16
7.	Тема 7. Суспільно-географічна характеристика країн Євразії .	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, наочність	14
8.	Тема 8. Суспільно-географічна характеристика Австралії та Океанії.	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, наочність	12
9.	Тема 9.. Суспільно-географічна характеристика країн Америки	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, коректність	12
10.	Тема 10.. Суспільно-географічна характеристика країн Африки	Ознайомитись з матеріалом, володіти теоретичним матеріалом виконання завдань за методичкою.	Змістовність, логічність, системність, самостійність висновків, аналітичний підхід, інформативність, коректність, наочність	12
	<i>Разом</i>			108

5.1.Індивідуальні завдання

Виконується студентами протягом кожного семестру. Індивідуальна робота передбачає підготовку реферату обсягом до 20-ти сторінок тексту, або презентації (не менше 25 слайдів) однієї з країн G-20 (за вибором студента) за планом:

1. Загальні відомості та особливості економіко- й політико-географічного положення країни. Соціально-економічний портрет країни: місце країни у світі (площа, населення, загальний ВВП і ВВП на душу населення, темпи росту ВВП, ІЛР). Особливості політико- й економіко-географічного положення. Форма державного правління і державного устрою. Адміністративно-територіальний поділ. Державні символи країни. Міжнародні організації, до складу яких входить країна.

2. Природно-ресурсний потенціал країни та його оцінка. Особливості геологічної будови і рельєфу. Обсяг і структура мінерально-сировинних ресурсів. Клімат, його господарська оцінка. Гідрографічна мережа: енергетична, транспортна, водогосподарська, рекреаційна оцінка. Ґрунтовий покрив, оцінка родючості ґрунтів. Рослинний і тваринний світ, їх господарське значення.

3. Характеристика населення країни. Чисельність, особливості формування населення. Показники природного і міграційного руху населення, структура населення. Етнічний та конфесійний склад. Оцінка трудових ресурсів, структура зайнятості. Розміщення населення. Сучасна система розселення, урбанізація, основні міські агломерації. Мегаполіси. Демографічна політика.

4. Характеристика господарства країни. Особливості формування господарського комплексу країни. Структура ВВП. Місце країни в міжнародному поділі праці. Основні риси і тенденції сучасного господарства. Промисловість країни, її галузева і територіальна структура. Основні тенденції розвитку, структурні та територіальні зрушення. Найбільші ТНК, їх галузева спеціалізація.

Добувна промисловість, основні види мінеральних ресурсів, ступінь забезпеченості та обсяги видобутку (паливні, рудні і нерудні). Паливно-енергетичний комплекс, його ресурси і структура.

Переробна промисловість: структура, географія розміщення, основні тенденції. Чорна і кольорова металургія: обсяги виробництва, тенденції розвитку, зміна географії сировинної бази, основні райони і найбільші металургійні комбінати. Машинобудування і металообробка. Основні галузі спеціалізації та центри, найбільші ТНК. Види машинобудування. Новітні види машинобудування, структурні та територіальні зрушення. Хімічна промисловість. Сировинна база. Галузева структура та особливості розміщення. Лісопромисловий і будівельно-індустріальний комплекси. Легка і харчова промисловість, спеціалізація і територіальна організація.

5. Сільське господарство країни. Інтенсивність і ефективність виробництва, галузева структура. Рівень самозабезпеченості країни. Рослинництво. Зернові,

олійні, бульбоплідні, цукроносні та інші культури. Географія галузі, спеціалізація експорту. Тваринництво. Провідні галузі, структурні та територіальні зрушення.

6. Сфера послуг країни, провідні галузі. Транспорт країни. Основні види та їх роль у внутрішніх і міжнародних перевезеннях. Обсяги пасажиро- та вантажоперевезень. Динаміка розвитку. Торгівля, фінансова сфера, туризм, система телекомунікацій. Найбільші компанії.

7. Зовнішньоекономічні зв'язки країни. Структура зовнішньоторговельного балансу. Географія і структура зовнішньої торгівлі. Інвестиційна діяльність, експорт та імпорт капіталу.

8. Внутрішні відмінності. Економічні райони. Регіональні диспропорції в економічному розвитку і регіональна економічна політика країни. Сучасна мережа економічних районів та їх суспільно-географічна характеристика. Спеціалізація економічних районів та їх частка в структурі промислового і сільськогосподарського виробництв, сфері послуг країни.

9. Проблеми та перспективи розвитку країни.

6. Засоби діагностики успішності навчання

В умовах кредитної системи навчання контроль успішності здобувачів вищої освіти з кожної навчальної дисципліни поділяється на вхідний (попередній), поточний (тематичний), модульний та підсумковий (семестровий контроль, підсумкову атестацію) контроль.

6.1 Форми та методи оцінювання

усне опитування;
виконання та захист практичних робіт;
виконання та захист самостійної роботи;
підготовка та робота на семінарських заняттях;
виконання та захист ІНДЗ;
оцінювання модульного контролю;
підсумковий контроль (комп'ютерний тест) ;
залік, іспит;

Оцінювання навчальної дисципліни відбувається за 100-бальною шкалою упродовж семестру. Якщо підсумкова форма контролю залік, то оцінювання відбувається за всіма видами та формами роботи за накопичувальною системою рейтингових балів. Якщо підсумкова форма контролю іспит, то протягом семестру здобувач за всіма видами та формами роботи може отримати 60 балів, а склавши іспит – 40 балів.

6.2. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

Вид діяльності здобувача	Максимальна кількість балів	Модуль 1-2		Модуль 3-4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Підготовка та робота на семінарському занятті	3	4	12	3	9
Робота на практичному занятті	3	5	15	5	15
Виконання завдань для самостійної роботи	2	5	10	5	10
Виконання модульного контролю	10	2	20	2	20
Виконання і захист ІНДЗ		1			9
Разом		-	60	-	60
Залік / Іспит		40			40
Максимальна кількість балів протягом семестру:		100			100

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
90-100	Здобувач вищої освіти вміє цілком самостійно засвоїти інформацію з різних джерел, логічно та творчо викласти її, застосовуючи соціально-економічну й географічну термінологію; ґрунтовно висловлюватися та дискутувати на відповідні теми, запропоновувати проблемне питання або задачу для розгляду та вирішити їх; застосовувати набуті знання для вирішення життєвих ситуацій.
74-89	Здобувач вищої освіти може самостійно, логічно висвітлити окреме питання в межах курсу; зіставляти, систематизувати інформацію, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, складати структурно-логічні схеми, таблиці, графіки, картографи; користуватися самостійно додатковими джерелами географічної інформації, формулювати та аргументувати власну точку зору.
60-73	Здобувач вищої освіти може самостійно відтворити певну частину навчального матеріалу теми, здатний відтворити визначення основних понять курсу відповідно до тексту підручника або пояснити їх на прикладах, за допомогою

	зовнішніх джерел може вирішити прості завдання, вміє користуватися під час відповіді графіками, схемами, картами, таблицями та ін.
35-59	Здобувач вищої освіти може усно відтворити окремі частини географічних процесів (відповідь з простих речень, правильне застосування економічних термінів).
0-34	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, розпізнає одне з кількох запропонованих явищ, понять побутового рівня, відтворює деякі факти економічного змісту.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік + іспит

Питання до підсумкового контролю

1. Види залежних територій світу, їх характеристики
2. Високоурбанізовані території світу: стан і причини виникнення .
3. Географічна характеристика машинобудування світу.
4. Географічне положення країни: глобальне, регіональне, локальне
5. Географія та розвиток АПК у світі
6. Географія та розвиток рослинництва світу
7. Географія та розвиток тваринництва світу
8. Географія та розвиток транспорту у світі
9. Географія та розвиток хімічної промисловості світу
10. Географія та характеристика енергетики світу
11. Географія трудових ресурсів світу. Зайнятість населення
12. Географія сфери послуг світу.
13. Географія та розвиток нафтодобувної галузі у світі.
14. Глобальна проблема збереження миру
15. Глобальні екологічні проблеми людства
16. Демографічна політика в країнах світу. Глобальні демографічні проблеми
17. Динаміка чисельності населення світу та густота його розміщення.
18. Економіко географічна характеристика Австралії
19. Економіко географічна характеристика країн Пд. та Зх. Африки
20. Економіко географічна характеристика країн Пн. Африки
21. Економіко географічна характеристика Океанії
22. Економіко географічна характеристика Пн. Європи
23. Економіко географічна характеристика регіонів Сх та Центральної Африки
24. Економіко географічна характеристика регіонів Центральної та Карибської Америки
25. Економіко географічна характеристика регіону Зх. Азія
26. Економіко географічна характеристика регіону Андська Південна Америка
27. Економіко географічна характеристика регіону Західна Європа

28. Економіко географічна характеристика регіону Пд. Азія
29. Економіко географічна характеристика регіону Пд-Сх Азія
30. Економіко географічна характеристика регіону Південна Європа
31. Економіко географічна характеристика регіону Помірна Південна Америка
32. Економіко географічна характеристика регіону Східна і Центральна Європа
33. Економіко географічна характеристика регіону Тропічна Південна Америка
34. Економіко географічна характеристика регіону Центральна Азія
35. Економіко географічна характеристика Росії
36. Економіко географічна характеристика Сх. Азії
37. Етапи формування політичної карти світу
38. Кольорова металургія світу та її сировинна база та використання
39. Кордони держави: поняття, функції, значення, приклади
40. Лісова та деревообробна промисловість світу
41. Міжнародні регіональні організації світу та їх роль
42. Поняття держави, країни, території
43. Поняття і функції суверенної держави
44. Порівняльна характеристика США та Канади
45. Предмет і методи соціально-економічної географії зарубіжних країн
46. Природні паливні ресурси світу, їх розміщення й використання
47. Расовий та етнічний склад населення світу
48. Регіональний поділ світу, його критерії та принципи.
49. Ресурси Світового океану та їх використання
50. Ринок праці та трудові міграції у світі
51. Сировинна база будівельного комплексу світу, розвиток і особливості використання.
52. Сировинна база комплексу легкої промисловості світу, розвиток і особливості використання.
53. Сировинні ресурси для хімічної промисловості світу та їх використання
54. Соціально-економічна та географічна структура світового господарства
55. Теорії та концепції держави
56. Територія держави та її внутрішній поділ. Столиця.
57. Типологія країн світу
58. Форми правління та адміністративно-територіального устрою держав світу
59. Функції та діяльність ООН.
60. Чорна металургія світу та її сировинна база, використання

7. Методичне забезпечення

Навчально-методичні комплекси дисциплін:

Презентації конспектів лекцій, програма курсу, структурно-логічна схема вивчення дисципліни, завдання для самостійної роботи, ілюстративні матеріали. Здобувачі мають доступ до електронних варіантів методичних вказівок до практичних і семінарських занять, силабусів навчальних дисциплін.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

8.1. Базова

1. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. — 148 с.
2. Соціальна та економічна географія: Теорія і методологія: Навч. посіб. / Іщук С.І., Гладкий О.В. — К., 2015. — 335 с.,
3. Географічне країнознавство. Підручник: Я. Б. Олійник, Б. П. Яценко, О. О. Любіцева та ін.; за наук. ред. проф. Я. Б. Олійника, Б. П. Яценка. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. 911 с.
4. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / За ред. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К. : Знання, 2011. 638 с.
5. Економічна і соціальна географія світу // Яценко Б. П., Кіптенко В. К., Любіцева О. О. та ін. К. : Наш час, 2013. 472 с.
6. Economic Geography. Past, present and future. Edited by Sharmistha Bagchi-Sen and Helen Lawton Smith. New York, NY 10017, USA, 2017, 288 p. URL: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/24266/1005865.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

8.2 Допоміжна

1. Географія країн Азії, Океанії, Австралії: навчально-методичний комплекс / Матвієнко В.М., Стафійчук В.І. К.: Видавництво «Альфа-ПК», 2021. 61 с. https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2021/12/aziya-avstraliya_nmk_matviyenko_2021.pdf
2. Дахно І. І. Світова економіка: навч. посібник. — К.: ЦНЛ, 2006. — 264 с.
3. Дронова О.Л. Геоурбаністика: навчальний посібник. 2014 <https://geo.knu.ua/wp-content/uploads/2021/06/geourbanistika.pdf>
4. Економіка зарубіжних країн : Навчальний посібник для вузів / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 463 с.
5. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу. Навчальний посібник . Чернівецький національний університет, Чернівці, 2009.- 200с.
6. Масляк П.О. Країнознавство. Підручник. - К.: Знання, 2008. - 292 с.
7. Муромцева Ю. І. "Якість життя й використання трудового потенціалу населення в європейських країнах та Україні." Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені ГС Сковороди. Економіка 14 (2014): 69-77.
8. Сюткін С.І. Політична географія : навчальний посібник / С.І. Сюткін; Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка. - Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2017. - 120 с.

9. Dorrell, David; Henderson, Joseph; Lindley, Todd; and Connor, Georgeta, "Introduction to Human Geography (2nd Edition)" (2019). Geological Sciences and Geography Open Textbooks. 2. <https://oer.galileo.usg.edu/geo-textbooks/2>

8.3 Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Карти світу <http://nationalgeographic.com>
3. Карти України <http://www.ukrmap.com.ua>
4. Міжнародна організація з міграції (МОМ) <http://www.iom.org.un>
5. Міжнародна організація праці (МОП) <http://www.ilo.org.un>
6. Організація Об'єднаних Націй <http://www.un.org>
7. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. URL: <http://www.oica.net>
8. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). URL: <http://www.worldsteel.org>
9. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. URL: <http://www.unido.org>
10. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org>
11. Сайт регіональної статистики. URL: <http://www.world-gazetteer.com>
12. Світова книга фактів <http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/docs/>
13. Статистичні порівняння рівня життя у великих містах світу <https://www.numbeo.com>
14. International Trade Statistics Yearbook Trade by Country. URL: <https://comtrade.un.org/>
15. UNCTAD Handbook of Statistics 2019. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/tdstat44_en.pdf

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ/МОДУЛЯ

Вивчення курсу вимагає використання загальнонавчаних програм Microsoft Office, комп'ютерний клас з доступом до мережі Internet для користування картографічними та інформаційними матеріалами, проектор, платформа дистанційної освіти Moodle. Методичне забезпечення: програма навчальної дисципліни (електронний та друкований варіанти); опорний конспект лекцій (електронний та друкований варіанти); план практичних і семінарських занять дисципліни (електронний та друкований варіанти); методичні рекомендації і завдання для самостійного вивчення дисципліни і індивідуальних завдань (електронний та друкований варіанти); навчально-методичний посібник електронний та друкований варіанти), комплекти тестових та контрольних завдань.

Укладач:
Муромцева Юлія Ігорівна

Методичні рекомендації
до курсу “Економічна і соціальна географія зарубіжних країн”
для студентів спеціальності
014.07 Середня освіта. Географія всіх форм навчання

Відповідальний за випуск Зеленько О.О.
Комп’ютерна верстка: Муромцева Ю.І.
Коректор: Муромцева Ю.І.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку 10.03.2023
Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 1,45
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Україна, 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 29